

Spolufinancováno
Evropskou unií

LASERneedle®

Metodika andragogické intervence pro low-skills v odborném vzdělávání

Pavla Peroutková Holejšovská, Vladimíra Lovasová
Soňa Štefková, Veronika Korim

Plzeň, Bratislava, 2022

Projekt ERASMUS+:

Rozvoj kompetencí lektorů odborného vzdělávání
k výuce low-skills

reg. č. 2021-1-CZ01-KA210-VET-000034599

Financováno Evropskou unií. Názory vyjádřené jsou názory autora a neodráží nutně oficiální stanovisko Evropské unie či Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie ani EACEA za vyjádřené názory nenesou odpovědnost.

Obsah

Úvod	3
1 SWOT analýza rizik odborného vzdělávání low-skills	4
2 Andragogické principy vzdělávání low-skills	5
3 Skladba vzdělávacího obsahu	6
4 Prostředí, pomůcky a materiály	7
5 Didaktická transformace obsahu	8
6 Posilování motivace účastníků	10
7 Organizace času	10
8 Mluvní projev lektora	10

Úvod

Odborné vzdělávání low-skills účastníků musí respektovat obecné andragogické principy vzdělávání dospělých a musí zohledňovat i specifické charakteristiky vzdělávané skupiny. V tomto kontextu byla připravována metodika andragogické intervence.

Metodika vychází z charakteristiky vyrovnávání deficitních znalostí, dovedností a kompetencí low-skills. Definování vstupních požadavků na úspěšné a efektivní vzdělávání vybraných vzdělávacích aktivit otevřených pro low-skills účastníky je velmi významným výchozím bodem pro andragogickou transformaci kurzu připravovaného pro low-skills. Na závěr byla před přípravou metodiky provedena SWOT analýza slabých a silných stránek a příležitostí a hrozeb v odborném vzdělávání low-skills, která je pro andragogickou intervenci při přípravě vzdělávacích kurzů pro cílovou skupinu low-skills u sledovaných oborů vzdělávacích aktivit významným východiskem.

Na základě identifikace deficitních znalostí, dovedností a kompetencí na základě porovnání s výstupy základního vzdělávání a na základě charakteristiky low-skills účastníků odborných kurzů a jejich specifických potřeb vznikla metodika, která lektorům odborného vzdělávání přibližuje, jak kurzy andragogicky přizpůsobit cílové skupině low-skills tak, aby byly dostatečně efektivní a měly pro tuto cílovou skupinu přidanou hodnotu.

Nejprve jsou uvedeny andragogické principy vzdělávání low-skills, dále metodika popisuje jednotlivé metody didaktické transformace odborných kurzů určených pro low-skills účastníky.

Věříme, že tato metodika pomůže lektorům andragogicky přizpůsobit odborné kurzy cílové skupině low-skills.

1 SWOT analýza rizik odborného vzdělávání low-skills

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Pracovní zkušenosti</p> <p>Pracovitost</p> <p>Loyalita k firmě</p> <p>Orientace na praktickou využitelnost vzdělávání</p> <p>Schopnost týmové spolupráce</p> <p>Respekt k autoritě lektora-praktika</p>	<p>Schopnost učit se</p> <p>Věkové deficity</p> <p>Nízká motivace k celoživotnímu vzdělávání</p> <p>Vyjadřovací schopnosti</p> <p>Nižší selfkoncept ve vztahu k učení</p> <p>Nedostatečné vstupní odborné znalosti</p>
Příležitosti	Hrozby
<p>Zavedený systém podnikového vzdělávání</p> <p>Ochota lektorů odborného vzdělávání k rozvoji andragogických kompetencí pro práci s low skills</p> <p>Metodická podpora lektorů pro práci s low skills</p> <p>Systém národních kvalifikací a rekvalifikací</p> <p>Systém dotací na vzdělávání low skills</p> <p>Digitalizace ve vzdělávání</p> <p>Gamifikace ve vzdělávání</p>	<p>Stávající systém RVP ZV není optimalizovaný přímo pro pracovní praxi</p> <p>Ambivalentní postoje lektorů k výuce low skills</p> <p>Nedostatečná metodická příprava lektorů odborného vzdělávání pro práci s low skills</p> <p>Nedostatek financí pro vzdělávání low skills</p> <p>Ekonomická krize a hrozba nezaměstnanosti</p> <p>Nedostatečná inkluzivita v podnikovém vzdělávání</p> <p>Výrazná preference zajištění kontinuity výroby před organizováním vzdělávání</p>

2 Andragogické principy vzdělávání low-skills

Vnější podmínky úspěšného učení vytváří organizátor učení, lektor či instruktor prostřednictvím cíle, učebního plánu, osnov, učební látky vložené do učebnice nebo programového učení či přímo svojí přítomností. Účinnost výuky závisí především na tom, jak dalece se shoduje cíl lektora s cílem účastníka.

Mužík (2005) za hlavní principy ve výuce dospělých označuje názornost, uvědomělost, aktivitu, přiměřenost, trvalost a soustavnost, což u low-skills účastníků kurzů platí dvojnásobně.

Názorné vyučování rozvíjí u low-skills schopnost spojovat dřívější poznatky a zkušenosti s novým poznáním. Princip participace znamená požadavek na neustálou aplikaci sdělovaných poznatků - spojení teorie s praxí účastníků. Přiměřenost obsahu vyučování má výrazný vliv na zpětnou vazbu. Zejména pro výuku low-skills je nezbytností, aby lektor znal úroveň jejich vědomostí a zkušeností, jejich pracovní prostředí, podmínky a úkoly, funkce a role, které zastávají na pracovišti apod. Princip trvalosti vyjadřuje požadavek, aby si účastníci osvojené vědomosti či dovednosti zapamatovali natolik, aby si je mohli dle potřeby vybavit a uplatnit v praxi. Pro trvalost zapamatování je významná aktivita účastníků, tzn. vhodná volba didaktické metody a systém opakování a procvičování učiva. Princip soustavnosti uplatňuje lektor zejména tím, že účastníkům sdělí výukové cíle a strukturu učiva a seznamuje je s učivem v určitém logickém sledu.

3 Skladba vzdělávacího obsahu

Zvláště u dospělých by lektor měl velmi podrobně znát jejich potřeby, jejich požadavky na obsah učiva, a také dobře rozumět podmínkám a průběhu učení, aby mohl učivo uspořádat do vhodných celků a předat je účastníkům co nejúčinnějším způsobem (Hartl, 1999, str.151).

V dlouhodobých programech prezenční formy výuky je často řešena otázka, zda program sestavit jako monotematický či polytematický. Monotónnost obsahu však působí jako silný negativní prvek motivace ke studiu, oslabuje zájem účastníka o učivo a snižuje didaktickou účinnost celé výuky. Pedagogická účinnost výuky, ve které se střídá několik předmětů, je vyšší než při výuce monotematicky komponované (Skalková, 1999).

Co se týká konkrétního obsahu, je zde tlak na pragmatismus a vysoce praktická témata. Low-skills účastníci bývají zvýšeně citliví na jakékoli teoretizování. Často se také u nich setkáváme s neochotou samostatně dedukovat užitečnost školení. Lektor proto musí praktický význam školení účastníkům přímo sdělovat.

4 Prostředí, pomůcky a materiály

Prostory, v nichž probíhá výuka, by měly být umístěny v tichém prostředí, aby se low-skills účastníci mohli soustředit na výuku. Hlučné prostředí znesnadňuje slovní komunikaci, narušuje pozornost účastníků a může vážně narušit mechanismus krátkodobé paměti. Tato cílová skupina může mít také na základě svých předchozích zkušeností negativní postoje ke vzdělávání vůbec. Pozitivní emoce potřebné k úspěchu při učení lze navodit i volbou prostředí, ve kterém školení probíhá. Monotónní, šedivé, nepohodlné, nedostatečně osvětlené třídy s nepohodlnými židlemi, neumožňující variabilní uspořádání prostoru působí na účastníky tíživě.

Podpůrné učební texty a prezentace musí být obsahově formulovány tak, aby byly pro účastníky jasné, srozumitelné a napomáhaly pochopení textu. Z formálního hlediska učební materiály určené dospělým starším 35 let vyžadují užití kontrastnějších barev, a to zejména u schémat a diagramů. Pro low-skills účastníky to navíc může působit i motivačně. Velmi vhodné je používat například barevné pracovní listy.

Musíme také počítat s tím, že pouze určitý rozsah psaného textu bude pro samostudium low-skills účastníky akceptovatelný.

5 Didaktická transformace obsahu

Z didaktického hlediska je doporučováno multisenzorické učení. To znamená, že lze-li předložit týž podnět prostřednictvím více než jen jednoho smyslového orgánu současně, budou se signály navzájem propojovat, a tím se zlepší kvalita vnímání a uchování. Na minimální úrovni se doporučuje slovní výklad podpořit vizuální prezentací. V optimálním případě je zapojena i manipulace, aby si účastník nový prvek osahal, nový postup vyzkoušel apod.

- Aby se výuka co nejvíce přibližovala potřebám praxe, jsou užitečné takové metody jako případové studie, simulace, rolové hry a sebehodnocení.
- Velmi přínosné je u low-skills účastníků zařazovat různé typy diskusí. Možnost vyjádřit vlastní názor a sdílení zkušeností obecně zvedá účastníkům sebevědomí a pro lektora to znamená dobrou zpětnou vazbu. Občas se sice vy u účastníků může vyskytnout neochota a obavy prezentovat nesouhlasný postoj z důvodu poziční ohroženosti, ale to lze ošetřit diskusemi na úrovni týmů.
- Velmi promyšleně používat soutěže a didaktické hry. Jedinci s nižším sebevědomím více prožívají prohru. Z tohoto důvodu je lepší soutěže koncipovat spíše jako soutěže skupin, popř. týmů. V tom případě je ale nutné dobře sestavit týmy, aby byly síly vyrovnané. Pokud potřebujeme zařadit soutěž individuálního charakteru, nezviditelňujte ale celkové výsledné pořadí, ale sdělte jen nejúspěšnějšího.
- Výhodám a nevýhodám didaktických her je věnována samostatná kapitola. I tuto metodu musí lektor u low-skills účastníků používat s citem, vždy na základě poznání konkrétní studijní skupiny. Pro některé účastníky mohou být hry velmi motivační, jiní mohou mít dojem, že se k nim lektor chová jako k dětem, na což jsou zvláště low-skills zvýšeně citliví.

- Při aplikaci problémového vyučování je důležité počítat s tím, že z důvodu reagování na stres tento postup znevýhodňuje starší věkové a nízkovzdělanostní skupiny. Mírný strach a mírná frustrace sice mají kladný vliv na řešení problémů, ovšem jen do určité hranice.

Lektor by měl organizovat výuku tak, aby dospělí low skills získali jistotu, že jsou v učení úspěšní. Může je například nechat si složitější úkoly vybrat, může jim umožnit individuální tempo. V heterogenních skupinách programově navozovat situace, ve kterých mohou low-skills účastníci vyniknout, mít např. dvoustupňová zadání....

Low-skills účastníci také potřebují častější opakování klíčových prvků učiva, nejlépe vždy v okamžiku snížené pozornosti. Zapamatování učiva lze podpořit např. tím, že lektor zajistí správné a úplné vnímání učebních podnětů = smysluplný materiál.

Co se týká mluvního projevu lektora, je důležité, aby mluvil pomalu, srozumitelně a dostatečně hlasitě a cizí slova a čísla psal na tabuli. Tím pomůže k vyrovnání poklesu sluchu z důvodu věku, popř. hlučného provozu, ve kterém low-skills účastník pracuje.

6 Posilování motivace účastníků

O dostatečné motivaci k učení můžeme hovořit, má-li vyučovací cíl pro účastníky hodnotu. Dále motivačně působí aktivní zapojení do vyučovacího procesu, a to v podobě účasti učících se na rozhodování, společné odpovědnosti za stanovení cílů, plánů, uskutečnění a vyhodnocení učení, svobodné možnosti vyjadřování a volného přístupu k informacím. Zejména u low-skills motivaci podporuje také vyjadřovaná úcta k osobnostem účastníků.

7 Organizace času

Specifika organizace vyučovacího času spočívají především v potřebě zařazovat častější pauzy, a to jak z důvodu udržení pozornosti, tak z potřeby tělesného protažení. Low skills účastníci nebývají vzhledem ke svému pracovnímu zařazení zvyklí na dlouhé sezení.

8 Mluvní projev lektora

Co se týká mluvního projevu lektora, je důležité, aby lektor mluvil pomalu, srozumitelně a dostatečně hlasitě a cizí slova a čísla psal na tabuli. Tím pomůže k vyrovnání poklesu sluchu z důvodu věku, popř. hlučného provozu, ve kterém low-skills účastník pracuje.

Spolufinancováno
Evropskou unií

**Tato publikace vznikla s podporou projektu ERASMUS+
„Rozvoj kompetencí lektorů odborného vzdělávání k výuce low-skills“
reg. č. 2021-1-CZ01-KA210-VET-000034599**

Financováno Evropskou unií. Názory vyjádřené jsou názory autora a neodráží nutně oficiální stanovisko Evropské unie či Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie ani EACEA za vyjádřené názory nenese odpovědnost.

Plzeň, Bratislava 2022

LASERneedle®

LASERneedle CZ s.r.o.

Alej Svobory 1397/29a, 323 00 Plzeň, Česká republika

tel.: +420 777 227 952, e-mail: laserneedle@seznam.cz, web: www.laserneedle.cz

topcoach
unlock your potential

topcoach s.r.o.

Suché mýto 1 – The Europeum Bratislava, 811 03 Bratislava – Staré Mesto

tel.: +421 914 703 900, e-mail: info@topcoach.sk, web: <https://www.topcoach.sk/>

Realizováno v rámci projektu ERASMUS+ Rozvoj kompetencí lektorů odborného vzdělávání k výuce low-skills
č.reg. 2021-1-CZ01-KA210-VET-000034599